

Uplatňovanie zákona o obmedzení platieb v hotovosti

Vyberáme z Metodického pokynu k uplatňovaniu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov (10/DZPaU/2026/MP)

Účelom metodického pokynu je zabezpečiť jednotnú aplikáciu zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov v nadväznosti na zmeny a doplnenia ustanovené v čl. VI zákona č. 384/2025 Z. z. o evidencii tržieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. januára 2026.

Definovanie platby v hotovosti a porušenia zákona

Podľa § 2 zákona je platbou v hotovosti odovzdanie alebo prijatie bankoviek alebo mincí v hotovosti v mene euro alebo v inej mene odovzdávajúcim a prijatie tejto hotovosti príjemcom. Platba v hotovosti je vymedzená ako tok hotovosti medzi dvomi osobami, ide o akékoľvek odovzdanie hotovosti z faktickej dispozície jednej osoby do faktickej dispozície osoby druhej. Týmto osobami môžu byť akékoľvek právne subjekty, teda osoby fyzické i právnické, vrátane štátu, pričom nezáleží na tom, na základe akého právneho dôvodu k tomuto toku hotovosti dochádza.

Podľa § 4 ods. 1 zákona sa zakazuje platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 5 000 eur, ak odsek 2 neustanovuje inak. § 4 odsek 2 zákona ustanovuje, že sa zakazuje platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 15 000 eur, medzi fyzickými osobami nepodnikateľmi.

Z uvedeného vyplýva, že platba v hotovosti do výšky 15 000 eur sa môže uskutočniť iba v prípade, ak obe strany (prijímateľ aj odovzdávajúci) sú fyzické osoby nepodnikatelia. Ak táto podmienka nie je dodržaná, postupuje sa podľa § 4 ods.1 zákona, tzn. platba v hotovosti nesmie presiahnuť sumu 5 000 eur

Príklady

Fyzická osoba nepodnikateľ vráti v hotovosti súkromnú pôžičku fyzickej osobe nepodnikateľovi v sume 17 000 eur.

Ide o porušenie zákona, keďže platba prevyšuje hodnotu 15 000 eur.

Obchodná spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vyplatí podiely na zisku z výsledku hospodárenia za rok 2025 v hotovosti dvom spoločníkom, jednému sumu 2 500 eur a druhému sumu 7 500 eur.

V prípade platby v sume 7 500 eur ide o porušenie zákona, pretože odovzdávajúcim je podnikateľský subjekt. Rovnako sa posudzujú napr. peňažné vklady do obchodných spoločností.

Slovenská obchodná spoločnosť poskytne svojmu spoločníkovi, ktorým je fyzická osoba, pôžičku v hotovosti v sume 6 000 eur.

Ide o porušenie zákona, a to aj zo strany spoločnosti, ako aj zo strany spoločníka, lebo odovzdávajúcim je podnikateľský subjekt, tzn. ak odovzdávajúcim alebo prijímajúcim je podnikateľský subjekt, pre obidva subjekty (odovzdávajúceho aj prijímajúceho) platí hranica 5 000 eur.

Slovenská obchodná spoločnosť vráti v hotovosti pôžičku vrátane úrokov inému podnikateľskému subjektu so sídlom na území Slovenskej republiky v sume 4 900 eur a úrok z tejto pôžičky v sume 490 eur. Ide o porušenie zákona, keďže celkové odovzdanie platby v hotovosti bolo vo vyššej sume ako 5 000 eur.

Spoločník fyzická osoba uskutoční vklad zo svojich osobných hotovostných prostriedkov do pokladne právnickej osoby ako dotáciu pokladne v sume 5 100 eur.

Ide o porušenie zákona, pretože zákon na svoje účely za platbu v hotovosti považuje odovzdanie bankoviek alebo mincí v hotovosti v mene euro alebo v inej mene odovzdávajúcim a prijatie tejto hotovosti príjemcom (právnickou osobou), pričom platba v hotovosti prevyšuje 5 000 eur.

Autobazár predá zákazníkovi vozidlo v sume 7 000 eur. Za vykúpené staré vozidlo autobazár poskytne zákazníkovi zľavu 2 500 eur. Faktúru autobazár vystaví zákazníkovi na 4 500 eur, ktorú zákazník zaplatí v hotovosti.

Zákon porušený nie je, keďže v hotovosti bola uhradená suma na základe faktúry do limitu 5 000 eur.

Fyzická osoba nepodnikateľ predáva cez sprostredkovateľa, ktorý je podnikateľom, automobil inej fyzickej osobe nepodnikateľovi za 5 700 eur. Platba v hotovosti je prijímaná a odovzdávaná sprostredkovateľom.

Ide o porušenie zákona, keďže platba v hotovosti kupujúcim prevyšuje 5 000 eur a bola odovzdaná podnikateľovi, ktorý ju následne odovzdal predávajúcemu. V prípade, že jednou zo strán – prijímajúcim alebo odovzdávajúcim, je podnikateľský subjekt, platí hranica stanovená v § 4 ods. 1 zákona (5 000 eur). K porušeniu zákona došlo konaním sprostredkovateľa, ako aj konaním obidvoch fyzických osôb nepodnikateľov.

Ak by podnikateľ nebol sprostredkovateľom, ale by bol splnomocnený len na odovzdanie alebo prijatie platby, tak by nedošlo k porušeniu zákona, vzhľadom na to, že hranica platby v hotovosti by bola v zmysle § 3 zákona posúdená podľa § 4 ods. 2 zákona (15 000 eur).

Podľa § 5 zákona porušením § 4 zákona nie je dotknutá platnosť právnych úkonov, na základe ktorých bola platba v hotovosti vykonaná.

Odovzdanie hotovosti zástupcom

Odovzdanie bankoviek alebo mincí zákonným zástupcom, opatrovníkom, prokuristom, splnomocneným zástupcom alebo zamestnancom oprávneným na ich odovzdávanie sa podľa § 3 zákona posudzuje rovnako, ako by ich odovzdal zastupovaný.

Príklady

Opatrovník (notár) maloletého uhradí v hotovosti v rámci vysporiadania dedičov, na základe uznesenia o dedičstve, inému dedičovi sumu 9 200 eur.

Zákon porušený nie je, aj keď platbu v hotovosti uskutočnil notár vykonávajúci činnosť podľa osobitného predpisu, pretože platba bola vykonaná v postavení opatrovníka, ktorý konal za fyzickú osobu nepodnikateľa voči fyzickej osobe nepodnikateľovi. V tomto prípade hranica platby v hotovosti na účely posúdenia porušenia zákona je stanovená v § 4 ods. 2 v spojení s § 3 zákona na 15 000 eur.

Slovenský podnikateľský subjekt splnomocnil fyzickú osobu nepodnikateľa na prevzatie platby za tovar, pričom tovar bol predaný na území Slovenskej republiky českej obchodnej spoločnosti v sume 5 100 eur. Po prevzatí hotovosti mimo územia Slovenskej republiky splnomocnená fyzická osoba vloží túto hotovosť na účet slovenského podnikateľa, ktorý má slovenský podnikateľský subjekt založený v Českej republike.

Ide o porušenie zákona napriek tomu, že platbu prevezme nepodnikateľ na území Českej republiky a podnikateľovi sa tento príjem prejaví ako bezhotovostný príjem na účte. Prevzatie hotovosti sa v tomto prípade posudzuje akoby preberajúcim hotovosti bol slovenský podnikateľský subjekt, ktorý následne prevzatú hotovosť sám vložil na svoj účet.

Uhradenie celkovej dohodnutej sumy postupne – samostatnými platbami

Podľa § 6 ods. 2 zákona hodnotou platby v hotovosti, ktorá je rozdelená na niekoľko samostatných platieb, je súčet hodnôt týchto platieb, ak tieto platby vyplývajú z jedného právneho vzťahu. Ide o plnenie napríklad na základe jednej zmluvy (objednávky, faktúry), pričom platba je rozdelená na niekoľko čiastkových platieb (záloh, splátok).

Čo sa rozumie „jedným právnym vzťahom“

Podľa dôvodovej správy k zákonu je možno za jeden právny vzťah považovať napríklad jednu zmluvu (pričom platba je rozdelená na niekoľko záloh). Za takéto platby vyplývajúce z jedného právneho vzťahu nie sú považované napríklad opakované nákupy tovarov medzi rovnakým kupujúcim a predávajúcim alebo opakujúce sa obchody, kedy každý obchodný vzťah je uzatvorený a platený osobitne.

Ak je medzi obchodnými partnermi uzatvorená zmluva, v ktorej je určená celková výška platby jedného alebo viacerých plnení a z ktorej vyplýva, že počas trvania tejto zmluvy bude súčet týchto platieb viac ako 5 000 eur, tak žiadna platba vyplývajúca z tohto jedného právneho vzťahu (jednej zmluvy) nesmie byť odovzdaná a prijatá v hotovosti. Všetky platby musia byť uhradené napríklad bankovým prevodom, vkladom na účet, prostredníctvom poštového platobného styku a pod.

Ak takáto zmluva neexistuje alebo existuje len určitá rámcová zmluva medzi dodávateľom a odberateľom, ktorá neobsahuje celkovú výšku platby jedného alebo viacerých plnení, ale obsahuje len určité metodické usmernenia a všeobecné ustanovenia, pričom následné čiastkové kúpne zmluvy sa realizujú už na základe samostatných objednávok, dodacích listov a faktúr, tak v tomto prípade ide o opakované nákupy, pričom každý takýto obchodný vzťah je uzatvorený a platený osobitne (samostatná faktúra), tzn. limit podľa § 4 ods. 1 zákona sa viaže len na príslušnú samostatnú faktúru.

Považuje sa za právny vzťah objednávka alebo vystavená faktúra (napríklad za viac objednávok a dodávok), alebo je právny vzťah braný ako vzťah k jednému obchodnému partnerovi a tento limit 5 000 eur sa vzťahuje na obchodného partnera?

Zákon nezakazuje opakované nákupy, ani časovo neobmedzuje platby, preto môže byť uskutočnených aj viac platieb v rámci jedného dňa medzi dodávateľom a odberateľom na základe viacerých faktúr, ak každá faktúra vyplýva zo samostatného právneho vzťahu alebo je samostatným právnym vzťahom. To znamená, že príslušný limit sa nevzťahuje na jedného partnera a všetky platby ním vykonané, pretože pod jedným právnym vzťahom sa má na mysli napríklad zmluva, samostatná faktúra nevyplyvajúca z nejakej zmluvy.

Ak je vystavená hromadná faktúra za napríklad 6 dodávok, pričom každá je za 1 000 eur, je za právny vzťah považovaná každá dodávka alebo faktúra? Je považované jednotlivé dodanie tovaru na základe dodacieho listu za jeden právny vzťah a je právnym vzťahom celková zmluva alebo každá čiastková fakturácia v rámci zmluvy?

V prípade hromadnej faktúry za viacero dodávok je za jeden právny vzťah považovaná faktúra.

Príklady

Podnikateľ uhradí zálohu na objednané služby v hotovosti v sume 3 500 eur. Celková fakturovaná suma je 6 800 eur. Doplatok 3 300 eur podnikateľ uskutoční prevodom na účet obchodného partnera.

Ide o porušenie zákona, keďže konečná faktúra splácaná viacerými platbami prevyšuje sumu 5 000 eur. Aby nebol porušený zákon, podnikateľ musí bezhotovostne uhradiť celú sumu platby vo výške 6 800 eur, nie len časť platby nad príslušný limit, aj keď ide o zálohu.

Nájomné je na základe nájomnej zmluvy, uzatvorenej medzi dvomi podnikateľskými subjektmi na obdobie 12 kalendárnych mesiacov, stanovené vo výške 1 200 eur mesačne. Nájomné bude uhrádzané v hotovosti.

Ide o porušenie zákona, keďže medzi obchodnými partnermi bola uzatvorená zmluva, v ktorej je určená celková výška platby viacerých plnení (12 plnení po 1 200 eur) a z ktorej vyplýva, že počas trvania tejto zmluvy bude súčet týchto platieb viac ako 5 000 eur (12 x 1 200 eur = 14 400 eur). Tzn. žiadna

z týchto platieb vyplývajúca z jednej nájomnej zmluvy (jedného právneho vzťahu) nesmie byť odovzdaná a prijatá v hotovosti.

Podnikateľ nakupuje v hotovosti niekoľkokrát za mesiac v stavebninách tovar, ktorý spotrebuje pri svojej podnikateľskej činnosti. Nákupy uskutočňuje na základe rámcovej zmluvy so stavebninami, ktorá neobsahuje celkovú výšku platby jedného alebo viacerých plnení a ani údaj o odobratom množstve. Jednotlivé nákupy neprekročia limit 5 000 eur a sú platené v hotovosti na základe osobitnej faktúry za každý nákup. Súčet jednotlivých nákupov za mesiac prekročí limit 5 000 eur.

Zákon porušený nie je, keďže ide o opakované nákupy, pričom každý takýto nákup je uzatvorený a platený osobitne (samostatná faktúra). Limit 5 000 eur sa v tomto prípade viaže len na príslušnú samostatnú faktúru.

Každý nákup je samostatným obchodom.

Hranica zákazu platieb v hotovosti bola v období od 1. 7. 2023 do 31. 12. 2025 jednotná, a to 15 000 eur. Od 1. 1. 2026 sa zmenila hranica zákazu platieb v hotovosti a je stanovená tak, ako sa uvádza v ods. 3 tohto pokynu. Vzhľadom na absenciu prechodných ustanovení k predmetnej zmene na platby v hotovosti sa od 1. 1. 2026 aplikuje právna úprava účinná k tomuto dátumu. Tzn. ak jednou zo strán je podnikateľ a platba je rozdelená na niekoľko samostatných platieb, a ak tieto platby vyplývajú z jedného právneho vzťahu, tak po 1. 1. 2026 nemôžu byť ani samostatné platby z takéhoto právneho vzťahu uhrádzané v hotovosti, ak súčet hodnôt týchto platieb prevyšuje limit 5 000 eur.

Príklad

Ak bola medzi podnikateľmi hodnota platby za plnenia uskutočnené do 31. 12. 2025 dohodnutá v sume, ktorá presiahla sumu 5 000 eur a je rozdelená na niekoľko samostatných platieb, pričom tieto platby sa uskutočňujú aj po 1. 1. 2026, je možné tieto jednotlivé platby realizovať (odovzdať aj prijať) v hotovosti? Vzhľadom na to, že od 1. 1. 2026 bol stanovený v § 4 ods. 1 zákona zákaz platby v hotovosti nad 5 000 eur a zákon neobsahuje prechodné ustanovenie, ktoré by ustanovovalo osobitný postup pre právny vzťah vzniknutý do 31. 12. 2025 platí že, ak jednou zo strán je podnikateľ, v spojení s § 6 ods. 2 zákona, tzn. ak je platba rozdelená na niekoľko samostatných platieb a ak tieto platby vyplývajú z jedného právneho vzťahu, tak po 1. 1. 2026 nemôžu byť ani samostatné platby z takéhoto právneho vzťahu uhrádzané v hotovosti, ak súčet všetkých platieb vyplývajúcich z jedného právneho vzťahu prevyšuje limit 5 000 eur.

Odovzdanie a prevzatie hotovosti v zahraničí

Podľa § 7 zákona sa zákaz platby v hotovosti vzťahuje aj na zahraničie, tzn. odovzdanie (prijatie) hotovosti v cudzine, ak súvisí s plnením uskutočneným na území Slovenskej republiky, za podmienky, že odovzdávajúci (prijímajúci) má v Slovenskej republike trvalý pobyt, prechodný pobyt, tolerovaný pobyt, sídlo, prevádzkareň alebo miesto podnikania. Pod plnením sa rozumie napr. poskytnutie služby, predaj tovaru, plnenie záväzku (napr. pri poskytnutej pôžičke), plnenie na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci.

Príklady

Slovenský podnikateľ v zahraničí uhradí v hotovosti nákup tovaru, ktorý v zahraničí kúpil v sume 6 500 eur.

Zákon porušený nie je, keďže plnenie – kúpa tovaru, nebolo uskutočnené na území Slovenskej republiky.

Fyzická osoba nepodnikateľ, ktorý sa venuje lukostreľbe, si v Maďarsku kúpi v hotovosti luk vrátane ďalších doplnkov za 15 200 eur.

Zákon porušený nie je, lebo plnenie (kúpa luku) nebolo uskutočnené na území Slovenskej republiky.

Zahraničná obchodná spoločnosť vystaví slovenskej s. r. o. faktúru na sumu 6 800 eur za vykonaný prieskum trhu, ktorý uskutočnila na území Maďarska, platba je realizovaná v hotovosti.

Zákon porušený nie je, pretože služba prieskumu trhu bola vykonaná v zahraničí. Ak by maďarská spo-

ločnosť vykonala prieskum trhu na území Slovenskej republiky, tak ide o porušenie zákona, lebo služba bola poskytnutá na území Slovenskej republiky. Platbu by bolo potrebné vykonať bezhotovostným bankovým prevodom alebo vkladom na účet.

Slovenský podnikateľ predal tovar do zahraničia. Odberateľ si prevezme tovar na území Slovenskej republiky a zároveň ho uhradí v hotovosti v celkovej sume 8 000 eur.

Ide o porušenie zákona, pretože tovar bol predaný na území Slovenskej republiky, aj keď bol následne vyvezený do zahraničia.

Slovenský podnikateľ havaruje v zahraničí. Za odtiahnutie vozidla mu zahraničný subjekt vyfakturuje sumu 5 300 eur, ktorú požaduje uhradiť v hotovosti.

Zákon porušený nie je, lebo služba bola poskytnutá v zahraničí a zároveň sa platba uskutoční v zahraničí.

Slovenská obchodná spoločnosť nakupuje tovar v zahraničí, platba prebehne v zahraničí a tovar je odoslaný do ďalšieho štátu a na územie Slovenskej republiky nikdy nepríde. Platí tu tiež obmedzenie platieb v hotovosti?

Keďže plnenie sa uskutočňuje v zahraničí, z tohto dôvodu sa na tento prípad zákon nevzťahuje, tzn. zákon v tomto prípade nezakazuje prijatie alebo odovzdanie platby v akejkoľvek výške v hotovosti.